

HANDBOEK FISCALE PROCEDURE INKOMSTENBELASTINGEN

Fiscale Handboeken

HANDBOEK
FISCALE PROCEDURE
INKOMSTENBELASTINGEN

2018

Prof. Dr. Ilse DE TROYER

(Universiteit Antwerpen, Faculteit Rechten;
KU Leuven – campus Brussel, Faculteit Economie
en bedrijfswetenschappen)

Prof. Dr. Luk VANDENBERGHE
(Universiteit Antwerpen, Faculteit Rechten)

Elfde editie

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Elfde, geactualiseerde editie 2018

Handboek fiscale procedure inkomstenbelastingen. Elfde editie
Ilse De Troyer en Luk Vandenberghe

© 2018 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0927-1
D/2018/7849/83
NUR 826

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Dit boek biedt een globaal overzicht van de fiscale procedure op het vlak van de inkomstenbelastingen. Achtereenvolgens komen aan bod: de aangifte, de controle van de belastbare inkomsten en de onderzoeksbevoegdheden van de fiscus, de bewijsmiddelen van de administratie, de vestiging van de aanslag, de eventuele betwisting van de aanslag, andere betwistingsmogelijkheden zoals schadevergoedingseisen of verzoeken om kwijtschelding of vermindering van nalatigheidstresten of administratieve sancties, de betaling en invordering van de aanslag, en enkele bijzonderheden betreffende de bepaling van het kadastraal inkomen en de onroerende voorheffing. Ten slotte wordt ook aandacht besteed aan enkele praktische vragen die vaak rijzen in de verhouding met de fiscus.

Dit werk is in de eerste plaats bedoeld als een leerboek voor studenten, met een duidelijk overzicht van de essentiële elementen van de fiscale procedure. De tekst is dan ook geïllustreerd met talrijke praktische voorbeelden, aangevuld met een reeks modellen en oefeningen, om deze toch wel gespecialiseerde materie zo goed mogelijk toegankelijk te maken voor diegenen die nog niet met de fiscale praktijk vertrouwd zijn.

Daarnaast beoogt dit boek ook te voldoen aan de behoefte van de belastingplichtige of de fiscale raadgever, als een praktisch bruikbare handleiding in de doolhof van de fiscale procedureregels. Er wordt aandacht besteed aan de vele discussiepunten en de nieuwe ontwikkelingen ter zake. De fiscale procedure wordt inderdaad gekenmerkt door vele snelle (r)evoluties in wetgeving en rechtspraak.

De tekst is bijgewerkt tot medio 2018.

Opmerkingen of suggesties betreffende de inhoud van dit boek kunnen via de uitgever worden voorgelegd (www.intersentia.be).

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
DEEL 1. DE AANGIFTE	
Inleiding	3
Hoofdstuk 1.	
De aangifteplichtigen	7
Hoofdstuk 2.	
De aangiftetermijn	13
Voorafgaande opmerking: “belastbaar tijdperk” en “aanslagjaar”	13
§ 1. De aangiftetermijn voor natuurlijke personen	14
A. Algemeen	14
B. Uitzonderingen	16
§ 2. De aangiftetermijn voor vennootschappen	17
A. Niet-ontbonden vennootschappen.....	17
B. Ontbonden vennootschappen.....	17
§ 3. Uitstel	18
A. Individueel uitstel	18
B. Collectief uitstel.....	18
§ 4. De aangifte moet tijdig zijn.....	19
Hoofdstuk 3.	
Regelmatigheid van de aangifte	21
§ 1. Volledigheid en juistheid van de aangifte.....	21
§ 2. De bijlagen van de aangifte.....	24
§ 3. Rapporteringsverplichtingen inzake verrekenprijzen	25
Hoofdstuk 4.	
Sancties en andere gevolgen van niet-aangifte	27
§ 1. Sancties.....	27
A. Administratieve sancties	27
B. Door de strafrechter opgelegde sancties	30

§ 2. Andere gevolgen	31
A. De ambtshalve aanslag en de mogelijkheid van een forfaitaire aanslag	31
B. Verlengde aanslagtermijn	32

DEEL 2.

ONDERZOEK EN CONTROLE

Inleiding	37
------------------------	----

Hoofdstuk 1.

Diverse vormen van controle	39
§ 1. Onderzoek bij de belastingplichtige zelf	39
A. Onderzoek van de boekhouding (art. 315 WIB)	39
B. De vraag om inlichtingen (art. 316 WIB)	44
C. Toegang tot de bedrijfslokalen (art. 319 WIB)	46
§ 2. Onderzoek bij derden	50
A. Inlichtingen van derden	50
B. Inlichtingen vanwege openbare diensten en instellingen	58
C. Inlichtingen uit gerechtszaken	59
§ 3. Samenwerking tussen de belastingadministraties	60
A. De uitwisseling van gegevens op nationaal vlak	60
B. Uitwisseling van inlichtingen op internationaal vlak	62

Hoofdstuk 2.

Onderzoekstermijnen	67
§ 1. De gewone driejarige onderzoekstermijn	67
§ 2. De verlengde onderzoekstermijn in geval van belastingontduiking	68
§ 3. De verlengde onderzoekstermijn in geval van onderzoek op vraag van een andere Staat	76
§ 4. De verlengde onderzoekstermijn in geval van bezwaar	76
§ 5. De bijkomende onderzoekstermijnen voor de in artikel 358, § 1, 1 ^o en 2 ^o WIB bedoelde aanslagen	77

Hoofdstuk 3.

Sancties	79
§ 1. Sancties tegen een onwillige belastingplichtige	79
§ 2. Sancties tegen de administratie	81

DEEL 3.	
DE BEWIJSMIDDELEN VAN DE ADMINISTRATIE	
Inleiding	91
Hoofdstuk 1.	
Algemeenheden betreffende het bewijs	93
§ 1. Bewijskracht van akten en herkwalificatie van rechtshandelingen	93
§ 2. Door of krachtens de wet vastgelegde elementen van de belastbare grondslag	97
§ 3. Fiscale akkoorden	98
A. Individuele akkoorden	98
B. De ruling of voorafgaande beslissing	105
C. Collectieve akkoorden m.b.t. forfaitair bepaalde belastbare inkomsten	109
D. Collectieve akkoorden m.b.t. forfaitair bepaalde beroepsuitgaven ..	111
§ 4. Het proces-verbaal	111
Hoofdstuk 2.	
Kenmerkende bewijsmiddelen inzake inkomstenbelastingen	113
§ 1. Het bewijs op grond van feitelijke vermoedens	113
A. Grondslag	113
B. Geldigheidsvereisten	113
1° De redenering moet uitgaan van (een) zeker(e) feit(en)	113
2° De gevolgtrekking moet bovendien ook logisch zijn	118
C. Tegenbewijs	123
§ 2. Het bewijs door tekenen en indiciën	124
A. Grondslag	124
B. Overzicht van aangewende tekenen en indiciën	126
C. Periode van de indiciaire afrekening	130
D. Het tegenbewijs	132
1° Algemeen	132
2° Overzicht van mogelijke tegenbewijzen	135
3° Tijdstip van verwerving van de ter rechtvaardiging ingeroepen inkomsten	137
E. Kwalificatie van de vastgestelde meerinkomsten	139
F. Belastingverhoging	140
§ 3. De vergelijking met soortgelijke belastingplichtigen	141
A. Grondslag	141
B. Geldigheidsvereisten	142
C. Tegenbewijs	144

§ 4. De forfaitaire bepaling van een minimuminkomen.....	145
A. Grondslag.....	145
B. Tegenbewijs	146
DEEL 4.	
DE AANSLAG	
Inleiding	149
Hoofdstuk 1.	
Grondslag van de aanslag	151
§ 1. Aanslag overeenkomstig de aangifte.....	151
§ 2. Aanslag op grond van een gewijzigde aangifte	151
A. Belang van het bericht van wijziging.....	152
B. Het antwoord van de belastingplichtige	159
C. De reactie van de administratie	161
D. De vestiging van de aanslag op grond van de gewijzigde gegevens (art. 346, 3e lid WIB)	165
§ 3. Aanslag van ambtswege.....	170
A. Toepassingsgevallen	170
B. Gevolg: omkering van de bewijslast	172
C. Kennisgeving van de aanslag van ambtswege	176
D. Antwoordtermijn	177
E. De reactie van de administratie	178
F. Facultatief karakter.....	178
Hoofdstuk 2.	
De aanslagtermijnen	181
§ 1. De gewone aanslagtermijn (art. 353 WIB)	181
A. Algemene regel	181
B. Minimumtermijn	182
§ 2. De verlengde aanslagtermijnen (art. 354 WIB)	182
A. Driejarige aanslagtermijn	182
B. Zevenjarige aanslagtermijn.....	186
C. Verlenging in geval van bezwaarschrift binnen 3 jaar	189
§ 3. Bijzondere aanslagtermijnen	190
A. Nieuwe aanslag na vernietiging van een vorige door de adviseur- generaal (art. 355 WIB)	190
B. Subsidiaire aanslag (art. 356 WIB).....	201
C. Bijzondere aanslagtermijn van 12 (of 24) maanden (art. 358, § 1, 1°-4° WIB)	208
D. Bijzondere aanslagtermijn bij aanpassingen na internationaal overleg (art. 358, § 1, 5° WIB).....	219

- E. Bijzondere regeling van belastbaarheid van onderwaardering van activa en overwaardering van passiva (art. 361 WIB)..... 220

DEEL 5.

DE BETWISTING VAN EEN AANSLAG

Inleiding 225

Hoofdstuk 1.

Het bezwaar 227

- § 1. Toepassingsvoorwaarden 227
- A. Wie kan een bezwaar indienen? 229
- B. Hoe moet het bezwaar worden ingediend? 231
- C. Wanneer moet het bezwaar worden ingediend? 233
- 1° Uitgangspunt: kennisgeving van de aanslag, te interpreteren als de waarschijnlijke kennisname van het aanslagbiljet 233
- 2° Gewone bezwaartermijn: 6 maanden 237
- 3° Bijzondere bezwaartermijnen 239
- D. Sanctie op de niet-naleving van de wettelijke vereisten 243
- § 2. Directe gevolgen van de indiening van een bezwaarschrift 243
- A. Gevolgen m.b.t. de invordering van de betwiste aanslag 243
- B. Schorsing van de nalatigheidsintresten 244
- C. De verlenging van de aanslagtermijn 245
- § 3. De behandeling van het bezwaar 247
- A. Bevestiging van de ontvangst van het bezwaarschrift 247
- B. Het onderzoek van het bezwaarschrift 247
- C. Recht om te worden gehoord en inzage te krijgen van het dossier .. 249
- D. Eventuele tussenkomst van de fiscale bemiddelingsdienst of van de federale ombudsman 254
- § 4. De beslissing over het bezwaarschrift 257
- A. Algemeen 257
- B. Compensatieverbod 259
- C. De collectieve beslissing over meerdere bezwaarschriften (art. 376*bis* WIB) 264
- § 5. Het verzoek tot rechtzetting 264

Hoofdstuk 2.

De ontheffing van ambtswege 267

- § 1. Ambtshalve ontheffing van overbelastingen die voortvloeien uit materiële vergissingen, uit dubbele belasting of uit nieuwe bescheiden of feiten (art. 376, § 1 WIB) 267
- A. Bedoelde situaties 267

1° Materiële vergissingen	267
2° Dubbele belasting	277
3° Nieuwe bescheiden of feiten	279
B. Voorwaarden	283
§ 2. Ambtshalve ontheffing van overschotten van voorheffingen en voorafbetalingen (art. 376, § 3, 1° WIB)	284
§ 3. Ambtshalve ontheffing van bepaalde belastingverminderingen (art. 376, § 3, 2° WIB)	285
§ 4. Ambtshalve ontheffing op basis van onderling overleg tussen belastingadministraties (art. 376, § 3, 3° WIB)	286
§ 5. De behandeling van het verzoek om ambtshalve ontheffing en de beslissing erover	287
§ 6. Teruggave roerende voorheffing	289
Hoofdstuk 3.	
De gerechtelijke procedure	291
§ 1. De inleiding van de vordering	293
A. Termijn (art. 1385 <i>undecies</i> Ger.W.)	293
B. De wijze van inleiding van de vordering	295
§ 2. Het verloop van de gerechtelijke procedure	297
A. Nieuwe grieven	297
B. De neerlegging van het administratieve dossier	299
C. De vertegenwoordiging van de belastingplichtige en van de overheid	300
D. Het vonnis en de beroepsmogelijkheden	301
Hoofdstuk 4.	
Gevolgen van de inwilliging van de eis van de belastingplichtige	305
DEEL 6.	
ANDERE BETWISTINGSMOGELIJKHEDEN	
Inleiding	311
Hoofdstuk 1.	
Vorderingen tot schadevergoeding	313
§ 1. Geen alternatief voor een gemiste fiscale procedure	313
§ 2. Wel schadevergoeding voor fouten begaan tijdens de fiscale procedure	315
A. Mogelijke fouten	315
B. Verplichting tot vergoeding van de schade die uit de fout voortvloeit	318
C. Schadevergoedingsplicht geldt ook voor de belastingplichtige	320

Hoofdstuk 2.**Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van nalatigheids-
intresten of van administratieve sancties** 323

§ 1. Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van nalatigheids-
intresten 323

§ 2. Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van administratieve
sancties 325

A. Bevoegdheid van de administratie naar de cel administratieve
sancties 326

B. Bevoegdheid van de fiscale rechter 327

Hoofdstuk 3.**Internationaal overleg bij geschillen omtrent de heffingsbevoegdheid** 329

§ 1. Overleg op grond van een dubbelbelastingverdrag 329

§ 2. Arbitrage op grond van het Europees Arbitrageverdrag 331

§ 3. Nieuwe procedure voor geschillenbeslechting in de EU 332

DEEL 7.

BETALING EN INVORDERING

Inleiding 335**Hoofdstuk 1.****Betalingsplicht** 337

§ 1. Betalingstermijn 337

§ 2. Nalatigheidsintresten 339

Hoofdstuk 2.**Invordering** 341

§ 1. De bevoegdheid van de ambtenaar belast met de inning en de
invordering 341

§ 2. Wie kan tot betaling worden aangesproken? 342

A. Rechtstreekse vervolging 342

B. Onrechtstreekse invordering 346

C. Internationale invorderingsbijstand 354

§ 3. Betwiste belastingen 355

§ 4. Bijzondere waarborgen van de Schatkist 355

A. Fiscale schuldvergelijking 355

B. Algemeen voorrecht en hypotheek 358

C. Mededelingsplicht van de notarissen 358

D. Mededeling van in beslag genomen sommen of andere goederen .. 360

§ 5. Verval van de invorderingsmogelijkheid 361

A. Niet tijdig gevestigde belastingen.....	361
B. Verjaring van de invordering.....	361
§ 6. Onbeperkt uitstel van de invordering.....	363
A. Toepassingsvoorwaarden.....	363
B. Procedure.....	364
§ 7. Vordering tot herstel van schade.....	365

DEEL 8.

PROCEDUREASPECTEN BETREFFENDE HET KADASTRAAL
INKOMEN EN DE ONROERENDE VOORHEFFING

Inleiding.....	369
-----------------------	------------

Hoofdstuk 1.

Bepaling van het kadastraal inkomen.....	371
---	------------

§ 1. De (her)schatting van het kadastraal inkomen.....	371
§ 2. Bezwaar tegen het kadastraal inkomen.....	372

Hoofdstuk 2.

De onroerende voorheffing.....	377
---------------------------------------	------------

§ 1. Aanwijzing van de belastingschuldige.....	377
§ 2. Aanslag, betaling en betwisting van de onroerende voorheffing.....	380
A. Aanslagtermijn.....	380
B. Verminderingen of vrijstellingen van onroerende voorheffing.....	380
C. Betaling van de onroerende voorheffing.....	380
D. Betwisting van de aanslag.....	381

DEEL 9.

PRAKTISCHE VRAGEN I.V.M. DE FISCALE PROCEDURE

1. Moet ik een adreswijziging melden?.....	385
2. Moet een lasthebber van de belastingplichtige zijn volmacht bewijzen?.....	386
3. Kan de belastingplichtige terugkomen op de door zijn gevolmachtigde verrichte handelingen?.....	388
4. In welke situaties kan ik mij beroepen op overmacht?.....	391

VOORBEELDEN

Voorbeeld 1. Verloop van de administratieve procedure.....	395
Voorbeeld 2. Indiciare afrekening.....	409

OEFENINGEN.....	411
-----------------	-----